

Szerző:

DR. BRIGÁDVEZETŐ

Forrás:

Magyar Nemzet

1963. évi 20.

Személy

Neve Horváth Pálné, Varsányi Lívia, 28 esztendő, és két gyermek anyja. Az első nő, aki könyvtártudományból doktorált és az első könyvtáros brigádvezető.

Doktori disszertációja címe: **«Könyvstatisztika»**. Foglalkozik mind a kiadás, mind a terjesztés, mind a könyvtárak statisztikai módszereivel; kialakulásukkal, fejlődésükkel. E három terület statisztikájának felfektetésére és az adatok összehasonlítására csak a fordulat éve után kerülhetett sor. Am a könyvstatisztika teljes pontosságát még ma is akadályozza, hogy mind a felmérés módszerei, mind a felosztás szempontjai nem egyszer a különböző területeken, sőt egy területen belül sem egységesek. Például a könyvkiadás a magyar írókat *élőkre és holtakra* osztja, a könyvtárak pedig 1945-ös cezurával *régiekre és újakra*; semmibe véve, hogy a régiek is hirdethetnek új eszméket és az újak is régieket. Ennek alapján, ha egy könyvtárban József Attila és Radnóti Miklós a kedvenc költő, meg lehetne állapítani, hogy az olvasók még nem jutottak el a modern magyar líra élvezéséig. De könyvtáron belül is más szempontok szerint osztják fel az állománybeli és a kölcsönzött könyveket. S egyik-másik felosztás önmagában sem állja meg a helyét. Például a szépirodalom altrovatai: világirodalom, szovjet irodalom, népi demokratikus irodalom. Aki így csoportosított, talán tudni akarta, milyen az érdeklődés a baráti országok könyvtérmeire iránt. De ezzel a felosztással kirekesztette azt a világirodalomból.

A disszertáció a *könyvstatisztikai módszerek és kategóriák egységesítését* javasolja, hogy pontos képünk legyen arról, mi van e megállapítás mögött: **«Népünk könyvolvasó néppé vált.»**

Női dolgok

Kérdem, mi adta az impulzust a disszertáció témájához? A válasz sommázata: 1. a tudományos kutatók vitái, 2. találkozás az olvasóval, 3. a család.

1. Szakmai gyakorlaton az országgyűlés, majd a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárában dolgozott. Ott a tudományos munkatársak is *könyvstatisztikai problémákkal* foglalkoztak.

2. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Obuda, Főtéri fiókjába került, s itt rádöbbent: fikció Jókai népszerűségéből azt a következtetést levonni, hogy a teljes «régli» magyar irodalom ma is kedveltebb az «új»-nál. Ott, a pultnál nyomon követte, mint győz az új a régi felett, vagyis megjavult könyvkiadási politikánk következtében mint hagyja el az «új» magyar irodalom kölcsönzési forgalma a «régit»? S mert személyesen nyújtotta át a könyvet az olvasónak, s hallgatta meg véleményét, ezúttal azt is tudta, hogy az «új» többé-kevésbé fedi a szocialista eszmeiség fogalmát. Igaz, egy könyvtár tapasztalatát még nem lehet általá-

nosítani. Altalánosítani csak a disszertáció javasolta egységesítéssel lehet.

3. Ne feledkezzünk meg arról, hogy dr. Varsányi nő. S mint ilyen, objektív és szubjektív okokból kevésbé tudja függetleníteni magát a családjától. Megfigyelhető, hogy

a nő munkájában, tanulásában jobban meglátszik az otthon előrelendítő, vagy hátrahúzó szerepe. Varsányi Líviánál az *előbbiről* van szó. Szülei *pedagógusok*, ez befolyásolta pályaválasztását. A könyvtárosnak is csak a pedagógiai teendője. Férje pedig közgazdász. A statisztikai kutatással összekapcsolta a kettőjük szakmáját. S ez nem árt sem a tudományos munkának, sem a házasságnak. S még egy «női dolog». Dr. Varsányi az *első nő, aki mint könyvtáros doktorált*. (Férfi sincs több kettőnél.) És lehet, hogy az első nő lesz, aki eléri a kandidátusi fokozatot.

— Csak azért, mert «nem középiskolás fokon» akar az olvasóval foglalkozni?

— Nem — válaszolja —, azért, mert a könyvtár-tudomány még nem eléggé elismert, szeretnék segíteni abban, hogy *egyenjogúvá* váljék.

Mindenkire a fedélzeten

Arról beszélgetünk, hogy nincsenek még kialakult módszerei az olvasó-pedagógiának. Csupán annyit tudunk, több tapintat, nagyobb türelem, jobb diplomáciai érzék kell hozzá. De szerencsére Varsányi doktor munkatársai is keresik ezeket a módszereket. — *Fiatalok mind?* — kérdelem.

— Többről van szó. Érdeklődők, kísérletezők, kezdeményezők. A könyvtárvezető pedig, Becski Andorné, közös-séggé formál bennünket.

Még a raktárkezelő, aki másutt csak takarít, náluk *adminisztrációs munkát* is végez, részt vesz a könyvtár szellemi életében. Hatan vannak és sok az olvasó. Egymás keze alá dolgoznak. Csúcsforgalomkor *mindenkire a fedélzeten* van. Az olvasók szeretnek bejární. Van, aki így jelentkezik: *«Hazahoztam a könyvet.»* Varsányi Líviának is a doktorrá avatás ünnepségén először egy olvasó gratulált. Meghallotta, mi készül és eljött. A munka szeretetéből és egymás megbecsüléséből kialakult légkör, meg hogy helyesen értelmezik az olvasószolgálat fogalmát, volt az alapja a *brigáddá* alakulásnak.

De megfogalmazni az új brigád céljait, nem volt könnyű feladat. Az első, amiben megállapodtak, hogy az *olvasó igényeit szocialista módon kell kielégíteni* és kérdéseit is így megválaszolni. Szocialista módon? Ez persze nem annyit jelent, hogy bizonyos

szerző könyveire beszélük rá, csupán észreveszik, ha valaki megrekedt a XIX. század orosz irodalmánál és azt is, hogy egy külpolitikai esemény felcsillantotta érdeklődését az útirajzok iránt. Sőt, amikor meglátnak, hogy egy fiatal már megemésztette mindazt a műszaki ismeretterjesztési anyagot, ami náluk található, *szakkönyvtárba* irányítják. S egy-egy nemzetközi esemény után mennyi kérdéssel és igénnyel találkoznak! De ez már a brigád *tanulási tervére* is tartozik.

Vitára bocsátják

Felosztották egymás közt a folyóiratokat és a napilapokat. S felváltva ismertetik azokat. Nemcsak a saját művelődésük végett, de nem árt megismerkedni egy elbeszélés révén azzal az íróval, akinek kötete majd bekerül a könyvtárba. S egy-egy külpolitikai cikk *könyvkiállításra* is ösztönözhet, azaz *felkészülésre az olvasó kérdéseire*. A XXII. kongresszus hatása is megmutatkozott a könyvtár forgalmában. Erről a brigád egyik tagja, Gál Györgyné tanulmányt is írt. A tudományos munkára sok lehetőséget ad a könyvtár, csak a munkaidő beosztása lenne jobb, a tanulásra soha nem jut teljes délelőtt vagy délután. Varsányi dr. is munkatársaitól kapott tíz napot *«ajándékba»*, mikor a disszertációja megvédésére készült. Ezalatt ellátták a munkáját. A szocialista együttélés továbbfejlesztésére is van elgondolásuk. Nem erőszakolják az együttes programokat, de a kulturális élményt *megosztják egymással*.

Nem akarom a brigád tervét ismertetni. Még nem is teljes. Vitára bocsátják majd s a könyvtárosok elé terjesztik, hogy *lehet-e ilyen munkahelyen szocialista brigádot létesíteni?* Már most is hallani olyan hangokat, hogy értelmiségi munkakörben ez lehetetlen. Nem hiszem, hogy ez helytálló érv. A munkahelyet kell nézni, az ott kialakult munkamódszereket és azt, hogy *van-e mércéje a brigád fejlődésének és teljesítményének a brigádnaplón kívül is*. S itt van. A tagok tanulása, megjelent tanulmányaik nyomon követhetők. S az *olvasott könyvek számának, az olvasótábornak növekedése, sőt érdeklődésük tárgulása is*.

Eppen a könyvstatisztika segítségével.

Kovács Judit